

אייר תשע"ט

בס"ד

השיעור מוקדש לעילוי נשמת מנחם אביצור בן יהודה אריה ז"ל

לדמותו של בועז בפרק ב

למגילת רות (על פי שיעורים של ד"ר יעל ציגלר)

רש"י לעומת זאת מבין את המילה "מודע" כ"קרוב משפחה".

3. רש"י, רות ב א:

מודע - קרוב בן אחיו של אלימלך היה אמרו רבותינו ז"ל אלימלך ושלמון אבי בועז ופלוני אלמוני הגואל ואבי נעמי כולם בני נחשון בן עמינדב היו הבעיה עם פירוש זה היא מדוע לקרוא את הפסוק כאילו הוא מכיל חזרה על מערכת היחסים המשפחתית של בעז עם אלימלך. (רש"י נוטה בדרך כלל להבטיח כי אף פסוק לא כולל רעיונות מיותרים.)

לדעת ד"ר ציגלר, ישנם כמה יתרונות להסבר המילה "מודע" כמתייחסת לקרבה משפחתית ולא לחברות. ראשית, היא מייתרת את הטענה לפיה לבועז הייתה מערכת יחסים אינטימית ומלאת חיבה עם אלימלך. מערכת יחסים מעין זו עשוי להעלות את השאלה: מדוע בעז נטש את נעמי אם הייתה לו כזו מערכת יחסים קרובה עם בעלה של נעמי, אלימלך? אמנם שאלה זו עומדת בעינה גם אם היחסים ביניהם הם יחסים משפחתיים רחוקים, אבל היא מועצמת באמצעות הטענה על אינטימיות בין המשפחות.

סיבה נוספת לשלילת החברות בין בעז לאלימלך היא הייצוג השלילי של אלימלך במדרש. התפישה המדרשית היא כי אלימלך הוא רשע שנטש את עמו בעת צרה, עזב את ארץ הקודש עבור ארץ מואב על כל מגרעותיה. לכן, לא ראוי להציג את בעז כחברו הקרוב של אלימלך. מערכת היחסים המשפחתית של בעז עם אלימלך היא מעבר לשליטתו, אבל חברות היא שאלה של בחירה. לכן, לדעת ד"ר ציגלר, המדרש לעיל מאפשר לפסוק להתייחס לכך שאלימלך ובעז הנם קרובי משפחה, אבל נמנע מלהציע כי בעז היה חברו הקרוב של אלימלך.

פרק ב פותח במצג המספר לנו על בועז כהכנה להגעתה של רות לשדהו של בועז.

1. רות ב א:

וּלְנַעְמִי מוֹדַע לְאִישָׁה אִישׁ גְּבוּר חֵיל מִמְשַׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ וְשָׁמוֹ בְּעֹז

פסוק זה מלא ברמזים, המכניסים אותנו לסוף השמח של הסיפור שעד כה היה טראגי. בעז הוא הגיבור, הפתרון לאירועים הנוראים שהתגלו בפרק הראשון. בנימה זו מעיר הזוהר כי מגילת רות צריכה הייתה להיפתח בפסוק המציג את בעז, על-מנת לשמור על העיקרון שהקב"ה מקדים תרופה למכה.

לכן תחילה נבחן את הצורה בה מציגה המגילה את בעז לראשונה, וננסה לברר איזה רושם היא מותירה.

מודע לאישה

בעז הוא ממשפחת אלימלך, אך מה בדיוק פירוש המושג "מודע לאישה"? ומה מוסיף מושג זה לתיאורו של בעז? המילה "מודע" היא פועל שנוצר מאותו שורש כמו הפועל "ידע", שמשמעותו היכרות קרובה עם מישהו. לכן נראה שמשמעותו היכרות קרובה.

2. במדרש נאמר (רות זוטא ב א):

וּלְנַעְמִי מוֹדַע לְאִישָׁה, הִיא אוֹהֵבוֹ שֶׁל בַּעֲלָהּ וּבֵן דָּדוֹ פִּרְשָׁנוֹת זֹו עוֹשֶׂה שִׁימוֹשׁ בְּשָׁנֵי אֲלִמְנָטִים נִפְרָדִים שֶׁל הַפְּסוּק, הַמְצִיגִים אֶת מַעְרַכַּת הַיַּחְסִים הַכְּפוּלָה שֶׁל בַּעֲז עִם בַּעֲלָהּ שֶׁל נַעְמִי. לְפִי קְרִיאָה זֹו, הַבִּיטוּי "מוֹדַע לְאִישָׁה" מְצִיעַ כִּי בַּעֲז הִיא קְרוֹב אִינְטִימִית לְאִלְיֶמֶלֶךְ, חִבְרוֹ הָאֲהוּב. מִדַּע זֹה חִיוּנִי עַל מֵנַת לְמַקַּם אֶת בַּעֲז בְּתַפְקִיד הַגּוֹאֵל הָאֲפְשָׁרִי שֶׁל הַמְשַׁפְּחָה, מִיִּשְׁהוּ שֶׁאֲכַפֵּת לוֹ מִסְפִּיק עַל-מֵנַת לְשִׁנוֹת אֶת הַגּוֹרֵל הָאֲכֹזֵר שֶׁפָּגַע בָּהּ. בְּנוֹסָף, הַמִּשְׁךְ הַפְּסוּק, מְצִיין אֶת מַעְרַכַּת הַיַּחְסִים הַמְשַׁפְּחָתִית בֵּין בַּעֲז לְאִלְיֶמֶלֶךְ, שֶׁמְצִיגָה אֶף הִיא אֶת בַּעֲז כְּמִצִּילָה הָאֲפְשָׁרִי שֶׁל מְשַׁפַּחַת אִלְיֶמֶלֶךְ.

לדעת ד"ר ציגלר, הפסוק מכיל משמעויות נוספות המבטאות את תפקידו המרכזי של בעז בעלילה. רש"י, בפירושו לדברי הימים כו ט, מתייחס לתיאור זה של בעז, ומציין כי הביטוי "איש חיל" לא מצביע בהכרח על כוח פיזי, אלא עשוי להצביע על אדם חשוב. ראה לפירוש זה ניתן להביא מהביטוי "אנשים גיבורי חיל", שמופיע בדברי הימים, שאחריו מסביר הכתוב שמדובר באנשים חשובים ("אנשי שם").

4. דברי הימים א ה כד:

וְאֵלֶּה רְאֵשֵׁי בֵּית אֲבוֹתָם... אֲנָשִׁים גְּבוּרֵי חֵיל אֲנָשֵׁי שְׁמוֹת רְאֵשִׁים לְבֵית אֲבוֹתָם

5. באופן דומה מפרש המלבי"ם (מלבי"ם רות ב א):

והוא בעצמו היה איש גבור חיל שכבר בארתי (שמות י"ח כ"ה) ששם אנשי חיל כולל כל המדות הטובות ובכללם הנדיבות ושנאת הבצע

כלומר, אמנם המילה "חיל" מקושרת לכוח, אבל היא יכולה לרמוז לכוח פנימי, אומץ, או עוצמה מוסרית. הרמב"ן מציע כי המילה "חיל" קשורה ליכולת להתאסף יחד, וכך מאפשר לה לשמש בהקשרים שונים.

6. רמב"ן שמות יח כא:

וטעם אנשי חיל - אנשים ראויים להנהיג עם גדול, כי כל קבוץ ואוסף יקרא חיל, ואיננו ביוצאי צבא המלחמה בלבד... והנה יקרא איש חיל במשפטים, החכם הזריז והישר. ובמלחמה. הגבור הזריז היוזע מערכות המלחמה, ותקרא גם כן האשה אשת חיל (משלי לא י) בהיותה זריזה ויוזעת בהנהגת הבית בהתאם לקריאה זו, ערכיותו של בעז, אומץ לבו, חשיבותו, חכמתו, ומוסר העבודה שלו, מאפיינים בהם ניתקל במהלך הסיפור, ההופכים את הביטוי "גיבור חיל" למצג מדויק של אישיותו של בעז.

רש"י בפירושו לשמות יח כא, מפרש "אנשי חיל" - אנשים עשירים. פירוש זה מתקשר להערתו של הרמב"ן לפיה כל התכנסות יחד נקראת "חיל". ואכן, כמה ביטויים מקראיים מעידים על כך שניתן להתייחס לצבירת עושר כאל "חיל".

לדעת ד"ר ציגלר, קריאה זו תורמת להצגתו הראשונית של בעז כמצילן האפשרי של נעמי ורות. עושרו והצלחתו של בעז כבעל אדמות ממקמת אותו בעמדה בה הוא יכול לעזור לנעמי חסרת הכול, הן באמצעות אספקת מזון, והן באמצעות נישואים לרות.

לסיום, הביטוי "איש גיבור חיל" מופיע בשלמותו בדברי הימים.

7. דברי הימים א ח מ:

וַיְהִי בְּנֵי אוֹלָם אֲנָשִׁים גְּבוּרֵי חֵיל דְרָכֵי קֶשֶׁת וּמַרְבָּים בָּנִים וּבְנֵי בָנִים מֵאֵה וְחַמְשִׁים כָּל אֵלֶּה מִבְּנֵי בְנֵימָן.

אפשרות אחרת להבנת גישה זו הינה בחינת משמעות היחסים המשפחתיים, בנפרד מהחבריים, בתוך ההקשר של מגילת רות. נראה כי המחלוקת סביב המילה "מודע" מתייחסת למטרה המרכזית של העלילה. למה, למעשה, בעז נוטל על עצמו את האחריות לנישואיה של רות? האם הוא עושה זאת מתוך חיבה יתרה לחברו משכבר הימים, או בשל חובתו המשפחתית, בהתאם למסורת ההלכתית ו/או המנהג?

ומסבירה ד"ר ציגלר, שלחברות אין משקל מחייב במקרא, בעוד יחסים משפחתיים מהווים בדרך כלל את הבסיס ללקיחת אחריות. אחריות משפחתיות כוללת מכלול של חובות ביחס לאלמנתו של קרוב שנפטר, כמו גם ביחס לרכושו. נראה כי מערכת יחסים קרובה בין בעז לאלימלך לא מוסיפה דבר להבנתנו את הסיפור, בעוד הקשר המשפחתי הינו חיוני.

על פי זה, הצגה זו של בעז מקדמת את תפקידו כגואלה של נעמי. החזרה על כך שבעז הוא קרוב משפחה של אלימלך, מעלה את ציפיה שבעז ימלא את חובותיו המשפחתיות לגאולת משפחת אלימלך. לדעת ד"ר ציגלר, גם החזרה על כך שבעז הוא קרוב משפחה של אלימלך, בעלה של נעמי, ולא של נעמי, קשורה לנושא זה של גאולת המשפחה. האחריות המשפחתית בנושאים של אדמה ואלמנות נופלת על כתפיו של קרובי הבעל המנוח או משולל היכולת. לקרובי משפחתה של האישה אין שום מחויבות בהקשר זה. כך, על-אף הצעת המדרש לפיה נעמי מקושרת אף היא לבעז, הטקסט עצמו לא מתייחס כלל לקשר מעין זה, ומתמקד במקום זאת באופן בלעדי במערכת היחסים בין בעז לבין בעלה של נעמי.

איש גיבור חיל

שאלה נוספת נשאלת לגבי משמעות הביטוי "איש גיבור חיל", המתאר את דמותו של בעז. גם המילה "גיבור", וגם המילה "חיל" (שמשמעותה הינה גם "חוזק") מצביעות על עוצמה צבאית.

לדעת ד"ר ציגלר, אמנם עוצמה צבאית אינה רלוונטית לתפקידו של בעז בעלילה, אבל יתכן שתיאור זה קשור לתפקידו של בעז כאביו של עובד ממנו יצא דוד. בקשתו של העם היהודי למלך נשענת לראשונה על רצונם במישהו שיוכל להובילם בקרב (שמואל א ח כ), כבר בתיאור הראשון במקרא של דוד, נאמר שהוא "גיבור חיל ואיש מלחמה" (שמואל א טז יח). עוצמתו הצבאית של דוד באה כמובן לידי ביטוי בקרב האמיץ שניהל מול גלית, והיא מאפיין מרכזי בהצלחתו של דוד כמלך.

9. רות ב ג ד:

תֵּלֶךְ וְתִבּוֹא וְתִלְקֵט בְּשָׂדֵה אַחֵרֵי הַקְּצָרִים וַיִּקֶר מִקְרָה חֲלֻקֵת הַשָּׂדֵה לְבַעַז אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ. וְהִנֵּה בַעַז בָּא מִבֵּית לָחֵם.

הדבר משלים את ה"מקרה" המצויין בפסוק הקודם, המתייחס למקריית הגעתה של רות לחלקתו של בעז. כמוכן ששני המקרים הללו לא נועדו להיראות מקריים כלל. למעשה, נראה כי השימוש הבא בביטוי "ויקר מקרה", משמעותו היא אירוע שתוכנן על-ידי הקב"ה.

ונשאלת השאלה, לאיזה מטרה בעז הגיע לשדה? ההסבר ההגיוני ביותר הינו שבעז הגיע על מנת להשגיח על הקוצרים. הסבר זה מדגיש את חריצותו של בעז, שלא מתחמק מעבודה קשה, ותואם את תאורו של בעז בפרק ג', בו הוא זורה בעצמו את השעורה (רות ג ב), וישן בשדה על-מנת לשמור על היבול.

עם זאת, בעז אינו שואל את הקוצרים על מצב היבול. הברכה הראשונית שלו הינה לקוצרים, ולאחריה הוא שואל את הנער העומד על הקוצרים, בנוגע לזהותה של רות. בהמשך ביקורו של בעז בשדה נראה את דאגתו לרות: הוא דואג לביטחונה, כבודה ויכולתה לאסוף מזון.

ד"ר ציגלר מציעה שיתכן והמפתח להבנת הסיבה בשלה הגיע בעז לשדותיו טמון בחילופי הדברים הראשונים שלו עם הקוצרים. יתכן שחילופי הדברים בין בעז לקוצרים אינם ברכת נימוסין, אלא ניסיון של בעז לבדוק האם הקוצרים פועלים לפי ההלכה. כלומר, דברי בעז "ה' עמכם" משמעותה שאלה לעובדיו: "האם אתם שומרים על ההלכה בעודכם קוצרים בשדה?" קריאה זו נתמכת על-ידי תשובת הקוצרים לשאלתו של בעז: "יברכך ה'". תשובתם מזכירה את הפסוק המתאר את הפרס הניתן בעבור שמירה של החוקים הקשורים להתנהלות מול העניים בשדה.

10. דברים כד יט:

כִּי תִקְצֹר קְצִירְךָ בְּשָׂדֶךָ וְשָׁכַחְתָּ עִמָּר בְּשָׂדֵה לֹא תָשׁוּב לְקַחְתּוֹ לְגֵר לִיתוֹם וְלְאֻלְמָנָה יִהְיֶה לְמַעַן יִבְרַכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל מַעֲשֵׂה יָדֶיךָ

כלומר הקוצרים עונים לבעז שחוקי התורה ביחס לשדה נשמרים בקפידה, וכי הברכה המובטחת בוודאי תגיע אליו.

קריאה זו מצגיחה את בעז באור חדש, על פיה דאגתו המרכזית של בעז, בשלה הוא מגיע לשדה, אינה מסחרית אלא דתית. בעז עצמו מקפיד למלא את ציווי התורה בנוגע לעניים בשדותיו. פירוש זה יכול להסביר מדוע בעז שם לב לצעירה הענייה הזרה, רות, ומסביר את

תיאור זה של בני אולם, דרכי הקשת, עשוי לרמוז כי הביטוי מצביע על כוחם הצבאי כאשר הוא קורא להם "אנשים גברי חיל". אבל כוחם של אנשים אלה קשור ישירות גם לפוריותם: "בנים ובני בנים מאה וחמשים". יכולת זו להוליד ילדים היא פיסת מידע משמעותית ביחס לתפקידו של בעז בעלילה, ולמחויבותו של בעז לשאת את רות ולספק המשכיות למשפחת אלימלך.

לכן, לדעת ד"ר ציגלר, הצגת בעז בפתיחת פרק ב יכולה להיות מנוסחת מחדש כך: לנעמי היה קרוב משפחה של בעלה, אדם בעל יושרה, אומץ, עושר ופוריות, ממשפחת אלימלך, ושמו היה בעז.

לנעמי יש מזל רב שיש לה קרוב שהוא אדם בעל יושרה ובעמדה המאפשרת לו לסייע לה. כפי שנעמי מציינת בהתרגשות, כאשר רות חוזרת מפגישתה הראשונה עם נדיבותו וטוב לבו של בעז: "קרוב לנו האיש מגאלנו הוא".

ומסכמת ד"ר ציגלר:

תמונתו של בעז המצטיירת מההיכרות שערכת לנו עמו מגילת רות היא אכן מביטיחה. רות ב א מעלה תמונה של אדם בעל כוח וכבוד, שמוצג קודם כל כקרוב משפחה של אלימלך, בעלה של נעמי.

מילותיו הראשונות של בעז

דמותו של בעז ניתנת להבנה טובה יותר באמצעות בחינת דבריו הראשונים בעלילה.

8. רות ב ד:

וְהִנֵּה בַעַז בָּא מִבֵּית לָחֵם וַיֹּאמֶר לְקוֹצְרִים ה' עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יִבְרַכְךָ ה'.

המקרא נוטה לחדד את דמויותיו באמצעות דיבורו, והמפגש הראשון שלנו עם דמותו הוא בדרך כלל באמצעות דברי הפתיחה שלה. לכן, משמעותית במיוחד העובדה שהמילים הראשונות שמוציא בעז בפיו במהלך הסיפור מכילות את שם ה': "ה' עמכם".

לדעת ד"ר ציגלר, זהו מעיד על כך שבעז הוא אדם ירא שמיים, שמונע על-ידי שם ה', שנמצא תדיר בפיו.

מילותיו הראשונות של בעז מדגימות היבט נוסף של אישיותו, בכך שהן מופנות לעובדים הפשוטים, ולא לאחראים מטעמו בשדה. זהו מלמד לדעת ד"ר ציגלר, על צניעותו של בעז, ועל כך שהוא איננו מתנשא כלפי העובדים הפשוטים.

בעז מגיע לשדותיו

הופעתו של בעז בשדה בדיוק ביום בו רות מגיעה מוצגת בפסוקים אלה כעניין של מקרייות, כביכול, מזלה הטוב של רות.

שלשה אינה לקטה והיתה מלקטת עומדות מעומד ושוכבות מיושב כדי שלא תשחה

הגישה המדרשית מפנה תשומת לב הן אל מעלותיה האישיות היוצאות דופן של רות והן אל יכולתו של בעז להבחין במעלות אלה, ולתהות אודות האדם האוחז בהן.

בכל מקרה, הפרשנים נמנעים מהאפשרות לפיה לבעז יש עניין רומנטי ברות. דבר זה עולה גם מאופיים של חילופי הדברים ביניהם במהלך הפרק. מעבר לכך, בתום עונת הקציר ברור כי בעז אינו פונה שוב לרות, ורות חוזרת לנעמי, ללא שום סממן נוסף לעניין מצדו של בעז. ואכן, אנו נראה כי הסיפור נמנע באופן עקבי מלהדגיש מעורבות רומנטית כלשהי בין רות לבעז. הדבר נועד ככל הנראה להדגיש את תחושת האחריות שמניעה כל אחת מהדמויות יוצאות הדופן האלו להתחייב האחת לשנייה. רות נישאת לבעז מכיוון שהיא רוצה לייצר המשכיות למשפחתה של נעמי, ואילו בעז לוקח אחריות על המשכיות משפחתו של אלימלך בשל הנוהג הרווח הדורש ממנו לעשות כך. כל רגש רומנטי הינו מטעה, או לפחות פחות בחשיבותו למטרת העלילה.

ה' עמכם: הכרת האחר של בעז

מעבר למשמעות שאלתו של בעז נמצאת ההכרה הפשוטה של בעז ברות. מהרגע בו רות הגיעה לבית לחם, איש מאנשי העיר לא הכיר בה. אף אחד לא שואל את נעמי אודותיה, נראה כי איש לא שם לב אליה, או אפילו שאנשי העיר מתעלמים ממנה במתכוון, כאשר ההתמקדות היא אך ורק בנעמי. גם הסתערותה של רות על שדות בית לחם מתרחשת ללא שום קשר אנושי. נראה כי היא נעה בשממה, חסרת זהות בשדות, הולכת אחר הקוצרים, דמות נסתרת ללא שם או זהות או כל הכרה בנוכחותה. ייתכן כי מצב זה נובע ממוצאה המואבי של רות, או מקשריה עם משפחתו המוחרמת של אלימלך. ייתכן גם כי זהו האופן בו אנשי בית לחם מתייחסים לזרים, ומונעים כל מחווה של הכרה או קבלת פנים.

עם זאת, דבר אחד נראה ברור לגמרי. הכרת התודה של רות לבעז נובעת קודם כל מכך שהוא, בפשטות, הכיר בה.

14. רות ב' י:

וּתְפַלַּע עַל פְּנֵיהָ וּתְשִׁתְּחוּ אַרְצָה וּתֹאמְרוּ אֵלָיו מִדּוֹעַ מִצְאָתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְהַפְרִינִי וְאֶנְכִי נִכְרְיָה.

משחק המילים בין "להכירני" (הכרה) לבין "נוכריה" (זרה) מושך את תשומת הלב לפרשנותה של רות למצב. היא מניחה כי מזניחים אותה ולא מתייחסים אליה מכיוון שהיא מקוטלגת כזרה. ואכן, התרגום קורא את מילותיה באופן זה.

אופי ההוראות שבעז מחלק לעובדיו ואת טבען של פעולותיו ודבריו לאורך הפרק.

למי הנערה הזאת?

המגילה מתארת את הדו שיח שבין בועז לנער העומד על הקוצרים באופן הבא.

11. רות ב' ה-ז:

וַיֹּאמֶר בְּעֵז לְנַעֲרוֹ הַנֹּצֵב עַל הַקּוֹצְרִים לְמִי הַנְּעֶרָה הַזֹּאת. וַיַּעַן הַנַּעֲרָה הַנֹּצֵב עַל הַקּוֹצְרִים וַיֹּאמֶר נְעֶרָה מוֹאֲבִיָּה הִיא הַשֵּׁבָה עִסְנֵעִמִּי מִשְׂדֵּה מוֹאֵב. וּתֹאמְרוּ אֶלְקָטָה נָא וְאֶסְפְּתִי בְּעֵמְרִים אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים וּתְבוֹא וּתַעֲמוֹד מֵאֵז הַבָּקָר וְעֲדֵעֲתָה זֶה שְׂבֵתָה הַבַּיִת מְעֻט.

שאלתו של בעז בנוגע לרות מעלה שתי שאלות נפרדות. ראשית, מהו טבעה של שאלתו של בעז "למי הנערה הזאת"? שנית, מרתק לראות כי בעז בכלל שם לב לרות. האם לא היו עניינים רבים בשדה? וכן, מה אנו יכולים ללמוד מכך ביחס לאישיותו של בועז, ובסופו של דבר על מערכת היחסים שלו עם רות?

אבן עזרא מתייחס אל שתי שאלות אלה, ובאופן טיפוסי לו פונה אל ההסבר הפרקטי.

12. אבן עזרא רות ב' ה:

למי הנערה הזאת – חשב שהיא אשת איש. אולי שאל את הנער כי ראה לבושה כלבוש ארצה, גם הצורות משתנות בעבור האויר.

אבן עזרא טוען כי המילה "למי" מציעה כי בעז שאל על מעמדה האישי של רות. למי היא שייכת? למה היא חייבת ללקט כמו העניים אם יש לה בעל? השאלה מצביעה על-כך שבעז חוקר את הסיבות להזנחתה של רות.

אופן דומה, התרגום מציע כי בעז שואל לאיזו אומה שייכת רות. ייתכן כי הדבר נובע מכך שרות נראית זרה באופן מובהק, או מכיוון שהצורך שלה ללקט בשדה מצביע על כך שאין לה שום קרוב שיכול לדאוג לה. הסבר זה עולה בקנה אחד עם תשובתו של הנער, הפותח את דבריו בכך שהוא מציין שהיא מואביה.

בנוגע לסיבה בשלה בעז מבחין ברות, אבן עזרא מציע הסבר פשוט. רות נראית שונה, ייתכן מכיוון שהיא לבושה כזרה, או מכיוון שחזותה הכללית היא של זרה.

רש"י מוותר על הסבר פשוט זה על-מנת לצטט את המדרש המציע כי רות התנהגה באופן שעורר את תשומת לבו של בעז.

13. רש"י רות ב' ה:

למי הנערה הזאת – וכי דרכו של בועז לשאול בנשים אלא דברי צניעות וחכמה ראה בה שתי שבלים לקטה

לאנשי בית לחם ואח"כ לעם ישראל, עד כמה חשוב לברך את האחר כראוי. פסיקתו מדגישה גם שלקב"ה אכפת מהיחסים החברתיים בין בני האדם.

18. ומסכמת ד"ר ציגלר:

דבריו ופעולותיו הראשונים של בעז הנם מבטיחים ביותר כאשר הם מציגים אותו. התייחסותו לה' מבהירה היטב את דאגתו לכך שהקוצרים יקפידו על ההלכה בשדותיו, כך, בהתמקדות שלו בנערה אחת ענייה, אנו מתחילים לקוות כי בעז יפעל לגאולתה של משפחת נעמי מגורל ההכחדה המתקרב.

15. תרגום רות ב' י:

מה דין אשכחית רחמין בעינדך לאשתמודעותני ואנא מעמא נוכראה מבתנהון דמואב ומעמא דלא אידכי למיעל בכנשתא דה' (-למה מצאתי חן בעיניך להכירני ואני מעם נוכרי, מבנות מאוב, ומהעם שאינו טהור לבוא בקהל ה').

תשומת לבו של בעז זוכה להערכה בעיקר מכיוון שרות כבר קיבלה את עובדת ההתעלמות ממנה.

נראה שגם לנעמי ציפיות נמוכות, והיא מביעה תדהמה כאשר היא רואה את רות שבה ובידיה כל כך הרבה מזון.

16. רות ב' יט:

ותאמר לה חמותה איפה לקטת היום ואנה עשית יהי מכירך ברוך.

השורש נכ"ר מופיע במקום נוסף במגילת רות, בו בועז דואג לשמה הטוב של רות לאחר שבילתה את הלילה על רצפת הגורן. בועז אומר לרות: "ויאמר אל ינדע פי בך אה האשה הגרן" (רות ג יד), ורות מתעוררת (רות ג יד):

"בטרם יכיר איש את רעהו"

בעוד המובן הפשוט של תיאור זה הינו שרות מתעוררת בטרם שחר, לפני שאור היום מספיק לזהות את פני האנשים. לדעת ד"ר ציגלר, השימוש במילה "יכיר" מעלה את האפשרות שמשפט זה מהווה חלק ממוטיב מרכזי במגילה של ההכרה באחר.

כלומר, עד להופעתו של בעז בשדה והכרתו ברות, מאפיינת תקופה השופטים בתיאור "בטרם יכיר איש את רעהו", והקשרים החברתיים היו מאופיינים בניכור הדדי, וחוסר יחס אל הזר. ולדוגמא, מביאה ד"ר ציגלר, את המחסור בשמות בפרק האחרון של ספר שופטים כעדות לניכור חברתי זה.

לכן, לדעת ד"ר ציגלר, פעולת ההכרה של בעז היא רגע מכונן במגילה; מטרתה אינה רק להשיב את כבודה של רות, אלא להורות לאנשי העיר להכיר זה בזה ובמיוחד בזר, ולהתחיל בתהליך של הבראת החברה.

רעיון זה שופך, לדעת ד"ר ציגלר, אור על המדרש הידוע.

17. רות רבה ד ד:

והנה בועז בא מבית לחם [ויאמר לקוצרים י"י עמכם ויאמרו לו יברכך י"י]. ר' תנחומא [בשם ר' אבין, ר' חונא בשם ר' יהודה בר' סימון, ור' שמואל בר נחמן בשם ר' יונתן, ורבנין בשם ר' יהושע בן לוי] אמרי: שלשה דברים גזרו בית דין שלמטון, והסכים עמהן בית דין שלמעלה. ואלו הן: שאלת שלום בשם... ועמד בעז ובית דינו והסכים שאלת שלום בשם, שנאמר, והנה בעז בא מבית לחם, ויאמר לקוצרים י"י עמכם.

המדרש מיחס את שאלת השלום לבעז, שעל-ידי ביסוס השימוש בשם ה' בעת ברכת אדם אחר, מבהיר תחילה